

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 152/04-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. septembra 2004 predbežne prerokoval sťažnosť M. H., bytom N. Z., zastúpenej advokátom JUDr. E. B., Advokátska kancelária, N. Z., vo veci porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 do 120/02 z 27. mája 2004 a rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 7 Co 359/01 z 13. marca 2002 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. H. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. júla 2004 doručená sťažnosť M. H., bytom N. Z. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. E. B., Advokátska kancelária, N. Z., vo veci porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 120/02 z 27. mája 2004 a rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 7 Co 359/01 z 13. marca 2002.

Sťažovateľka žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie čl. 20 ods. 1 ústavy rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 120/02 z 27. mája 2004 a rozsudkom krajského súdu sp. zn. 7 Co 359/01 z 13. marca 2002. Ďalej požaduje, aby ústavný súd zrušil rozsudky najvyššieho súdu a krajského súdu. Domáha sa aj náhrady trov právneho zastúpenia. Napokon požaduje odloženie vykonateľnosti rozsudku najvyššieho súdu a krajského súdu.

Z podania vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 9 C 197/95 z 28. júla 1997 v spojení so zmeňujúcim rozsudkom krajského súdu sp. zn. 7 Co 558/97 zo 16. februára 1998 došlo k právoplatnému zrušeniu práva spoločného nájmu bytu medzi sťažovateľkou a jej bývalým manželom, a to tak, že výlučnou nájomníčkou bytu sa stala sťažovateľka. Po právoplatnosti rozsudku Pozemné stavby Nitra, š. p. v likvidácii (ďalej len „vlastník bytu“), uzavreli 4. augusta 1998 so sťažovateľkou zmluvu o prevode vlastníckeho práva k bytu a táto kúpna zmluva nadobudla účinnosť vkladom vlastníckeho práva v prospech sťažovateľky do katastra nehnuteľností.

Na základe dovolania podaného bývalým manželom sťažovateľky rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 111/98 z 29. septembra 1999 boli rozsudky okresného súdu sp. zn. 9 C 197/95 z 28. júla 1997 a krajského súdu sp. zn. 7 Co 558/97 zo 16. februára 1998 zrušené a právna vec zrušenia práva spoločného nájmu bytu bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, pričom vec dosiaľ nie je ukončená.

Následne bývalý manžel sťažovateľky podal na okresnom súde žalobu o vyslovenie neplatnosti zmluvy o prevode vlastníctva bytu zo 4. augusta 1998, ktorú uzavrel vlastník bytu so sťažovateľkou.

Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 4 C 405/99 z 12. júna 2001 v spojení so zmeňujúcim rozsudkom krajského súdu sp. zn. 7 Co 359/01 z 13. marca 2002 bola vyslovená neplatnosť zmluvy o prevode vlastníctva bytu zo 4. augusta 1998.

Proti rozsudku krajského soudu sp. zn. 7 Co 359/01 z 13. marca 2002 podala st'azovatel'ka dovolanie, ktoré bolo rozsudkom najvyššieho soudu sp. zn. 3 Cdo 120/02 z 27. mája 2004 zamietnuté, pričom tento rozsudok bol právnenému zástupcovi st'azovatel'ky doručený 7. júna 2004.

Podľa názoru st'azovatel'ky rozsudkami krajského soudu a najvyššieho soudu došlo k porušeniu základného práva st'azovatel'ky vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy. Oba sudy rozhodli v rozpore so zákonom, a tým neoprávnene zasiahli do práva vlastniť majetok. Ani jeden z uvedených súdov nerešpektoval tú základnú právnu zásadu, podľa ktorej platnosť, resp. neplatnosť právneho úkonu sa posudzuje so zreteľom na okolnosti daného prípadu k tomu okamihu, keď k právnenému úkonu došlo. Keďže v čase uzavretia zmluvy o prevode vlastníctva bytu (4. augusta 1998) jestvoval právoplatný rozsudok, podľa ktorého st'azovatel'ka bola výlučnou nájomníčkou bytu, mali sudy vychádzať z tejto skutočnosti s tým záverom, že iba ona bola legitimovaná ako výlučná nájomníčka byt odkúpiť. Z tohto pohľadu na vec nie je zaujímavé, že neskôr bol v dovolacom konaní právoplatný rozsudok určujúci st'azovatel'ku za výlučnú nájomníčku bytu zrušený. Dôležité je len to, že v čase uzavretia zmluvy bola st'azovatel'ka výlučnou nájomníčkou. Keď potom došlo k zrušeniu právoplatného rozsudku, st'azovatel'ka už nemohla stratiť štatút výlučnej nájomníčky bytu, lebo medzičasom sa už stala jeho vlastníčkou.

Z rozsudku krajského soudu č. k. 7 Co 359/01-112 z 13. marca 2002 vyplýva, že krajský súd zmenil rozsudok okresného soudu č. k. 4 C 405/99-90 z 12. júna 2002 tak, že určil neplatnosť zmluvy uzavretej medzi vlastníkom bytu a st'azovatel'kou 4. augusta 1998. Podľa názoru krajského soudu tým, že pôvodný právoplatný rozsudok, ktorým sa výlučnou nájomníčkou bytu stala st'azovatel'ka, bol v dovolacom konaní najvyšším súdom zrušený, obnovil sa pôvodný stav, podľa ktorého st'azovatel'ka a jej bývalý manžel sú spoločnými nájomníkmi bytu a obaja majú právo na odkúpenie tohto bytu. Keďže však spornou zmluvou odkúpila byt iba st'azovatel'ka, je zmluva pre rozpor so zákonom neplatná.

Z rozsudku najvyššieho soudu sp. zn. 3 Cdo 120/02 z 27. mája 2004 vyplýva, že najvyšší súd zamietol dovolanie st'azovatel'ky proti rozsudku krajského soudu

sp. zn. 7 Co 359/01 z 13. marca 2002. Z odôvodnenia vyplýva, že najvyšší súd sa v podstate stotožnil s právnym názorom krajského súdu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. (...)

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu

možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98).

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné uviesť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 82/04, I. ÚS 125/04).

Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 20 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu sp. zn. 7 Co 359/01 z 13. marca 2002 nie je daná právomoc ústavného súdu konať a rozhodnúť o podanej sťažnosti. Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy totiž vyplýva, že právomoc ústavného súdu chrániť základné práva a slobody je iba subsidiárna, lebo je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. V danom prípade proti rozsudku krajského súdu bolo prípustné dovolanie, preto právomoc na poskytnutie ochrany označenému základnému právu sťažovateľky mal najvyšší súd v dovolacom konaní. To zároveň znamená vylúčenie právomoci ústavného súdu.

Vo vzťahu k označenému porušeniu základného práva sťažovateľky najvyšším súdom treba sťažnosť považovať za zjavne neopodstatnenú.

Podstatou námietok sťažovateľky je, že najvyšší súd zaujal odlišný právny názor vo veci ako sťažovateľka. Kým totiž podľa právneho názoru sťažovateľky bolo rozhodujúce procesnoprávne hľadisko veci, teda ten aspekt, že v čase uzavretia zmluvy o prevode

vlastníctva bytu existoval právoplatný rozsudok určujúci sťažovateľku za výlučnú nájomníčku bytu, zatiaľ podľa právneho názoru najvyššieho súdu za podstatné treba považovať hmotnoprávne hľadisko akcentujúce, že právoplatný rozsudok bol nezákonný, došlo k jeho zrušeniu v dovolacom konaní, a preto nedošlo k zrušeniu práva spoločného nájmu bytu, čo znamená, že právo byt odkúpiť mali tak sťažovateľka, ako aj jej bývalý manžel.

Ako už bolo vyššie uvedené, právo vykladať zákony prináleží všeobecným súdom, nie teda ústavnému súdu. V danom prípade ústavný súd považuje výklad najvyššieho súdu za logický a presvedčivý, preto nevidí dôvod doň z ústavnoprávneho hľadiska zasahovať.

Ústavný súd však považuje za potrebné dodať ešte nasledovné.

Z ustanovenia § 243d ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku vyplýva, že ak dôjde v dovolacom konaní k zrušeniu právoplatného rozhodnutia, právne vzťahy niekoho iného než účastníka konania nemôžu byť novým rozhodnutím dotknuté. Toto ustanovenie vyjadruje zásadu procesnoprávnej ochrany takého subjektu, ktorý nebol účastníkom konania, v ktorom došlo k zrušeniu právoplatného rozsudku, avšak ktorého právne vzťahy sa zmenili na základe pôvodného právoplatného rozsudku. Inak povedané, pokiaľ došlo u takéhoto subjektu ku zmene jeho právnych vzťahov vyplývajúcej z pôvodného právoplatného rozsudku, je takýto subjekt chránený a do novozaloženého právneho vzťahu už nemožno zasiahnuť.

V danom konkrétnom prípade takýmto tretím subjektom, ktorý nebol účastníkom konania o zrušení práva spoločného nájmu bytu, je vlastník bytu. Tento subjekt na základe právoplatného rozsudku o zrušení práva spoločného nájmu bytu previedol byt do vlastníctva sťažovateľky, ktorú v zmysle právoplatného rozsudku bolo treba považovať za výlučnú nájomníčku. Došlo teda na základe právoplatného rozsudku ku zmene právneho vzťahu u vlastníka bytu. Tento zmenený právny vzťah požíva ochranu podľa § 243d ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. Podstatné však je, že proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 7 Co 359/01 z 13. marca 2002 vlastník bytu dovolanie nepodal, lebo dovolanie podala iba

sťažovateľka. To znamená, že rozsah prieskumnej právomoci najvyššieho súdu v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 120/02 bol limitovaný touto skutočnosťou. Najvyšší súd mohol poskytnúť ochranu iba právam sťažovateľky ako dovolateľky. Táto však ochranu podľa § 243d ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku nepožíva, lebo bola účastníčkou konania o zrušenie práva spoločného nájmu bytu. Nebolo v právomoci najvyššieho súdu za danej procesnej situácie poskytnúť ochranu podľa § 243d ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku vlastníčkovi bytu, ktorý dovolanie nepodal, a preto ochrany svojho práva sa ani nedovolal.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. septembra 2004